

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Thesaurus Eloquentiae Sacrae Et Profanae, Saluti &
incolumitati Rerumpublicarum utilissimae**

Alberti, Alberto

Coloniae Agrippinae, 1669

Adversarii præ desperatione à Tullianæ eloquentiæ forma defecerunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69225](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69225)

expostulant; ac proinde, quàm imbecillum sit
 eorundem ingenium, quàm inops, & tenue,
 quod persuadere nescit, necessario sibi persua-
 dent. Quem igitur in præsentia meorum non
 miserescat Adversariorum, qui quò magis
 Auditorum oblectationem, sui que gloriam
 ingenii ad insaniam usque depereunt, totos
 que sese hanc in curam impendunt, eò minùs
 eliciunt? At è regione quis nostrorum & Ora-
 torum, & Concionatorum felicitatem satis
 admiretur, qui dum toti sunt in persuadendo,
 quanto minus aurium, animique voluptatem,
 aut proprii ingenii celebritatem, quò eorun-
 dem salutem Auditorum consulant, quarunt,
 aut ambiunt; tanto magis excitant, & conse-
 quuntur?

*Adversarii pro desperatione à Tulliana elo-
 quentia forma defecerunt.*

241. **N**unc satis, opinor, totà hac meà
 disceptatione, Auditores, proba-
 tum à me est, Adversarios meos à Ciceroniã-
 nã eloquentiã, quo dulcius oblectarent, quum
 in delectando ita absurdi sint, atque præpos-
 teri, longeq; à Tullianis tam Oratoribus, quàm
 Concionatoribus, oblectandi lepore vincatur,
 deciscere non potuisse. Quum ergo trãsfuga isti,
 ingenii præstantiam delectandi que gratiã, Ci-
 ceronem deserendo, non auxerint, sed, si quã
 prius habebant, etiam corruperint; quam ob
 causam, quæso, veram, & candidam, à Ci-
 ceroniano dicendi caractere, hoc est, à re-
 giã

376 P. III. DE TULLIANÆ ELOQ.
giâ persuadendi viâ delirârunt? Edicant ali-
quando, enuntient, aperiant. Tacent, ob-
mutescunt. Sed quândiu ego. intempesti-
vum istud. silentium tolerabo? Dicam
ego, quod res est; & quando Adversarii
germanam causam, cur à Tulliano arti-
ficio, styloque ad depravatum Orationis genus
transferint, fateri non audent, vel certè eru-
bescunt; ipse ego sine fuce, & fallaciâ liberè
patefaciam. Quum leves isti sensiculorum
institores, ingenii ostentandi, delectationisque
eblandiendæ percupidi, in persuadendi pro-
vinciam difficillimam, ac præclarissimam; tum
in M. Tullii, & Tullianorum Oratorum,
atque concionatorum summam perspicaciam,
summam eloquentiæ majestatem; opes, ampli-
tudinem, regnumque inspexissent quidem à
limine, at nunquam interius penetrâssent; ubi
primùm manus operi imitando, exprimendo-
que applicârunt, expeditissimum illud initio
rati, usu deinde statim, rem esse omnium
operosissimam, artificium tam admirabile,
vix ut magnis etiam, palmaribusque ingeniis
perspectum sit; conatum Tullianæ eloquentiæ
consequendæ, vel imitandæ maximè arduum,
supra suas vires, supra facultatem, supra ca-
ptum ingenii; nec nisi longo studio, laboreque,
ut jam docui, aliquid se hujusmodi artis tene-
re, aut parare posse, deprehenderunt. Quare
has ingenii, oblectandique prærogativas, Ci-
ceroniano stylo effingendò aliquandò à se ob-
tinendas, desperantes, in ea, quas hæctenus
agitavi, eloquentiæ labes degenerârunt.
Com-

Commemoravi enim antea, reperiri in Republica perditos homines, qui adulterandæ artem pecuniæ audacissimè exercerent. Nunc scitor præterea, cur illi & infamiae turpissimæ inevitabili ferè periculo se objectent, & tam enormi se obstruant crimine, & extremi aleam supplicii minimè reformident? Expediã verbo responsionem. Adulterant scilicet eorum plerique pecunias, quod alia honestatione summæ inopiæ, quâ vexantur, sublevandæ spem omnem abjecerint. Haud secus Adversarii mei, quum tantâ ingenii egestate, atque imbecillitate, ut ostendi, conflitentur; ubi se ad ingenii famam, oblectandiq; palmam adipiscendam, Ciceronianæ Eloquentiæ discendæ ineptos, animadverterunt, ejus sibi vendicandæ desperatione prostrati, adulterinum hoc dicendi genus invexerunt.

242. Quid enim vos, levissimi Declamatores, repente impulit, ut inveteratam persuadendi normam tam enormiter perverteretis? Tullianæ eloquentiæ comparandæ desperatio. Quid vos coegit Latinitati plerunque valedicere, hinc atque illinc centones corradere, nihil nisi perturbatè effundere? Desperatio. Quid vos jussit tam multa sine ratione, sine exemplo, sine formâ insolenter somniare, nova semper monstra producere? Desperatio. Quid vos ad vastitatè Ciceroniani in dicendo Regni, quid ad rebellionem adversus ejusdem Principatum sollicitavit? Desperatio. Quid vos tanquam cruentos Catilinas M. Tullio hostes infestissimos opposuit? Quid tanquam patriæ:

patriæ eloquentiæ proditores, extraneæque patronos ad ejusdem consularem stylium expellendum, ut scilicet non pauciores ille modo, quin multò plures suæ facundiæ Adversarios, quàm olim vitæ insidiatores Catilinas, & Cethegos, numeraret, inflamavit? Desperatio. Quid vobis Demosthenis exempla, quid Aristotelis præcepta, quid Quintiliani scita suasit contemnere? Desperatio. Quid vos adeo præcipites dedit, ut totius antiquitatis varendam auctoritatem, quæ mira semper conspiratione Tullianæ eloquentiæ sceptrum non modò pacatè tulit, sed etiam amavit, & coluit, ne flocci quidem penderetis? Desperatio. Quid postremò hanc vobis mentem indidit, ut reliquos omnes penitus despuisse, quò soli vos sapere videremini, censeretis? Desperatio, desperatio.

243. Verùm enim verò, Antistites prudentissimi, utcunque hostes complures, audaces, factiosi, turbulenti, in Tullianam eloquentiam, hoc est, in eam, quæ persuadendi curâ, vi, ac palmâ antecellit, conspirent, omnemque lapidem ad eam planè evertendam moveant; frustra nihilominus illam invadunt, frustra oppugnant, frustra quascunque artes, ac machinationes ad ipsam subruendam periclitantur; si quidem ea semper invicta, semper imperterrita, semper inexuperabilis, de cunctis legitimi styli corruptelis, de omnibus ineptè dicendi formis, de cunctis scribendi, eloquendi, que flagitijs amplissimos, ac justissimos cunctis seculis egit triumphos, omnesque orandi,

ac perorandi discordias, concitationes, discessiones, ac tumultus magnâ prorsus felicitate perpetuò compressit, tandemque omninò disiecit. Nimirum inexpugnabilis est arx veritatis, Solisque radij quascunque objectas nubes denique perumpunt, ac dissipant. Ipsamet genuina Christi Domini religio, quavis luce candidior, quot errorum tenebris à tenebriosis obvoluta est? quàm cæcas in noctes inficitæ, ac pervicaciæ ab obæcatis Hæreticis conjecta? quot in sectas deliramentorum à deliris capitibus secta? quàm multas in factiones ab improbis hominibus discernita? quot à monstris arrogantæ, superbicæ, atque perfidicæ laeessita, obsessa, arietata? Quis tamen Catholicorum non cernit, atque in sinu quoque idcirco non gaudet, eandem Catholicam religionem nihiloscilicet immotam stare, inconvulsam perdurare, inconvulsum perennare? quis nescit erumpentes identidem hæreses vetustatem non ferre, pedetentim dilabi, citò fenescere, demum excindi penitus, atque aboleri? quis non animadvertit cunctas errorum propagines ab Ecclesiæ Christianæ perduellibus satas paulatim arefcere, atque ad postremum extingui; solam autem Catholicam veritatem, ac Fidem perpetuò splendescere? solam perpetuò virere? solam injurijs temporum non esse obnoxiam? solam vivendo vincere quoruncunque secula? solam de subactis, elisisque cunctis hæresibus, atque erroribus triumphare? Haud dissimili ferè etiâ exemplo germana, & solida eloquentia, persuadendi magistra,

fori,

fori, ac Templorum dominatrix, voluntatum illex, flexamina populorum, quot quantosq; sui hostes acerbissimos experta est? quàm saepe ab iis ex clanculariis insidiis everberata? quàm frequenter aperto etiam Marte percussa? quoties sententiarum levissimarum flosculis undique silvescentibus obsita? quoties tenebricosarum cuniculis allego-
Briarum saepe? quoties spissâ audaciam metaphorarum grandine obruta? quoties inanum acuminum subulis trajecta? quoties diversis seculis multiplice styli genere sobolescente, mireq; in vulgus statim accepto, nunc inflato, nunc sicco, jam antiquario, jam peregrino, aliquando poetico, interdum exorico, nonnunquam insolenti, subinde evanido; semper vero à rectâ persuadendi orbitâ errabundo jactata, exagitata, & divexata est. At omnes istæ dicendi pravitates, ac distortionés, etsi subinde exorta sunt, vigentq; nonnunquam, & aliquandiu in honore sunt, quàm brevi nihilominus obsolescunt? quàm desubito siderantur? quàm repentinè intereunt? quàm inopinatè in fastidium vertuntur, contemnuntur, exploduntur? Ex adversum autem Ciceroniana facundia, hoc est, copiosè loquens, illa sapientia, illa dicendi summa vis, illa expugnandorum animorum admirabilis machina, vitalis semper est, ævum fortiter patitur, nunquam canescit, nunquam inveterascit, perpetuò regnat, continenter floret, semper uberes fructus ubique gentium edit, ac metit.